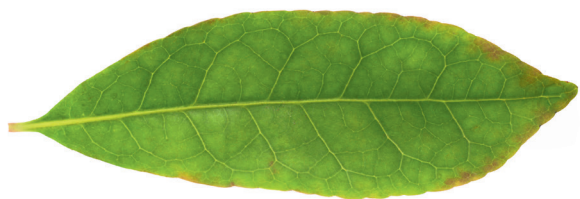

RENÉ VAN LOON

Geloven in seizoenen

Over herfst, winter, lente en
zomer in geloof en kerk

1. Herfst in je geloof

Bijbelgedeelten:

Job 38:1-7

Job 42:1-6

Markus 4:35-41

Prachtige herfstkleuren duiden op verval

Herfst is de tijd van de prachtige kleuren. Bladeren die eerst groen waren, en dan goudkleurig worden, bruin, geel, oranje, rood. Een bont palet van tinten. Zeker als de zon erop schijnt, is een herfstbos een lust voor het oog. Het is bijna een voorportaal van het nieuwe Jeruzalem, de stad van goud. De dichteres Jacqueline van der Waals schreef daar een prachtig gedicht over, 'Najaarslaan'. Als je het leest en op je laat inwerken, kun je iets proeven van de intense verwondering die haar vervuld moet hebben toen ze het schreef; een verwondering die tegelijk een diep verlangen werd naar de hemelse heerlijkheid die ons wacht.

Najaarslaan²

Ik keek in de gouden heerlijkheid

Van een najaarslaan,

Het was of ik de gouden deuren wijd

Zag openstaan,

Het werd mij, toen ik binnen ging,

Of ik door gouden gewelven liep:

Ik aarzelde even, ik ademde diep,

2 Jacqueline van der Waals, 'Najaarslaan', in: Sipke van der Land (samenstelling), *Geliefde geloofsgedichten*. Kampen: Kok, zonder jaartal, 62-63.

*Diep van verwondering.
Ik voelde mij eerst als een kindje, dat stout
Doet wat verboden is;
Ik sprak: "Zijn voor mij die gewelven gebouwd?
Ben ik zo rijk, dat van louter goud
De gang van mijn woning is?"
Toen sprak ik: "Deze gouden grot
Is immers geen mensenspaleis."
Ik sprak: "Het is een betoverd slot,
Dat lang op sprookjeswijs
Geslapen heeft en stil gewacht,
Op één, die de poorten ontdekken zou,
De dode gewelven wekken zou
Van 't huis, dat ieder mensenhuis
Te boven gaat in pracht."
Ik sprak: "Hoe ben ik zo rijk, zo rijk!
Hoe ben ik zo rijk, mijn God!
Welke aardse woning is gelijk
Aan dit, mijn sprookjesslot?"
Trots, of ik een prinsesje waar,
Ging ik door 't goud;
Aan beiden zijden stonden daar,
Schraged de gangen, hoog en zwaar,
De zuilen opgebouwd.
Waar gouden de portalen zijn,
Hoe zullen daar de zalen zijn!
Ik zag aan 't einde van mijn pad
Een kleine ronde poort,
Als blauw saffier in goud gevat,
En haastig, vol verlangen trad
Ik door de gangen voort.
Ik sprak: "Als bij mijn aankomst wijd
Die poorten openstaan,
In welk een grote heerlijkheid
Zal ik dan binnengaan,*

*Indien van goud de gangen zijn,
Hoe groot moet mijn verlangen zijn,
De zalen in te gaan!”*

Jacqueline E. van der Waals

De najaarslaan is een paleis van gouden kleuren. En toch... we weten allemaal waaróm die bladeren zulke prachtige kleuren krijgen: ze zijn aan het afsterven. Binnenkort vallen ze van de bomen, en ze vergaan, of ze worden met grote bladblazers weggeblazen en opgezogen door een reuzenstofzuiger op wielen van de gemeentelijke reinigingsdienst. Herfst betekent ook: verlies. De dagen worden korter, de temperatuur gaat omlaag, de herfst voelt als een tijd van neergang, van afscheid. Niet voor niets zie je op een condoleancekaart vaak een herfstblad. De herfst maakt je vaak een beetje melancholiek. ‘Het is weer voorbij, die mooie zomer.’ Mijn opa stond vroeger voor het raam, als de avond elke keer wat vroeger begon in te vallen, en hij zei dan tegen mijn oma: ‘Vrouw, we gaan de nachtschuit weer in.’

Ook je zekerheden kunnen afvallen als boombladeren

En datzelfde gevoel, het gevoel van verlies, dat kan je soms ook overvallen in je geloofsleven. Het gevoel dat het je van lieverlee ontglipt: dat oude, vertrouwde, kinderlijke geloof van vroeger. Dat is helemaal geen bewuste keuze, integendeel.

Je kunt er misschien wel heel erg naar terugverlangen, naar die wereld waarin alles nog zo duidelijk was, en waarin alles zeker was en overzichtelijk. Maar het leven heeft je op sleeptouw genomen, en nu lijkt het alsof je er niet meer bij kunt, bij dat oude vertrouwde geloof, bij die zorgeloze toewijding aan de Here Jezus, bij die beschermende zekerheid van de almachtige God. Is Hij er eigenlijk wel...? Hij voelt zo ver weg... En Jezus, wat moet je denken over Jezus? Natuurlijk, Hij heeft daadwerkelijk geleefd, dat staat vast. Maar kun je het allemaal wel zo

zeker zeggen: dat Hij de Zoon van God is, de Redder van de wereld? Dat er geen andere weg is naar de redding? Dat er eeuwig leven is in Hem?

Zo kan de twijfel binnendringen en de groene bladeren van je geloof van lieverlee bruin laten kleuren, of geel, of goud. Ja, misschien ook wel goud. Want het zou zomaar kunnen dat die twijfel ook schoonheid voor je krijgt. Dat je liever de twijfel voedt dan de zekerheid. En toch, toch geeft het ook een leegte vanbinnen. Het geloof lijkt je te ontglippen...

Markus vertelt in hoofdstuk 4 over de discipelen die overvallen worden door een storm op het Meer van Galilea. Het kan daar flink spoken, met een soort valwind tussen de bergen. En terwijl zij met man en macht proberen het schip te redden en niet te verdrinken, ligt Jezus heel rustig te slapen, in het achterschip, met zijn hoofd op een kussen, alsof er niets aan de hand is.

Als ze dat meemaken, slaat de irritatie toe. En met de irritatie ook de twijfel. 'Hoe kan dit nou? Hoe kan onze Meester ons zó laten ploeteren? Waarom doet Hij niets?' Vers 38: '... en zij wekten Hem en zeiden tegen Hem: Meester, bekommert U Zich er niet om dat wij vergaan?'

Steeds hebben ze Jezus op een hoog voetstuk gehad. Maar nu? Nu lijkt het wel of Hij van zijn glans beroofd is. Waar blijft Hij nou met zijn hulp? Kun je eigenlijk wel op Jezus vertrouwen? Of laat Hij je vallen als het erop aankomt? Zo slaat ook bij de discipelen de twijfel toe. 'Is Hij het wel? Is Hij wel die Redder, waarvan we dachten dat Hij dat zou zijn...?' Het is juist in de storm dat de bomen hun bladeren verliezen. Als je na een herfststorm door de straten loopt, liggen er overal hopen met bladeren, waar kinderen graag met hun laarsjes doorheen banjeren.

Is dat in feite niet heel herkenbaar? Dat juist als er stormen over je leven razen, je je zekerheden kunt verliezen? Als het tegenzit op school, en je haalt je jaar niet? Als anderen je pes-

ten in de klas, of op je werk, en je roept het uit naar God en je merkt niets? Of als je zakelijk echt in het nauw zit, en zelfs ook de christenen om je heen het laten afweten? Of als je teleurgesteld raakt in de kerk, de kerk die niet thuis geeft op het moment dat jij juist hulp nodig hebt?

In het leven van Job zie je iets soortgelijks gebeuren als bij de discipelen van Jezus. Aan het begin van het boek Job is Job nog vol geloof. Tegen de klippen op blijft hij vertrouwen. Maar gaandeweg zie je dat ook bij hem de vertwijfeling toeslaat. Hoe kan God dit laten gebeuren? Hoe zit het met de goedheid van God, met zijn rechtvaardigheid? Heb ik voor niets altijd op Hem vertrouwd?

De storm is een loutering

Dan, in hoofdstuk 38 van het boek Job, komt God zelf aan het woord. Het is heel opmerkelijk wat we dan lezen: 'Daarna antwoordde de HERE Job uit een storm...' In die storm openbaart God zijn grootheid, zijn majesteit, zijn macht. En juist ook in die storm waaien alle bladeren eraf bij Job. Al zijn vragen, al zijn klachten, al zijn verwijten naar God toe, de vergeelde bladeren van zijn geloof, alles blaast God weg. De storm is een crisis, maar deze crisis is bedoeld om Job te louteren. En Job kan alleen maar in diepe, diepe nederigheid uitbrengen: 'Ik weet dat U alles vermag, en geen plan is onmogelijk voor U. Wie is hij, zegt U, die Mijn raad verbergt zonder kennis? Zo heb ik verkondigd wat ik niet begreep, dingen die te wonderlijk voor mij zijn en die ik niet weet' (Job 42:2).

En de discipelen, is de storm voor hen ook een loutering? Zij ontdekken het pas na de storm, hoezeer die harde wind de bladeren van hun geloof had weggeblazen. Maar opeens werd alles anders. Opeens was daar Jezus, die ging staan in het schip. Opeens waren daar zijn woorden, luid en duidelijk, ondanks het huilen van de storm: 'Zwijg! Wees stil!'

'En de wind ging liggen,' schrijft Markus dan, 'en er kwam een grote stilte.'

Stel het je even voor! Je hoort de wind beuken tegen je huis. De dakpannen vliegen door de straat. Bomen waaien om. Dan komt er iemand naar buiten, gaat op straat staan, en zegt: ‘Zwijg! Wees stil!’ En meteen gaat de wind liggen, meteen wordt het rustig, het wordt volkomen stil. Je kunt een speld horen vallen. Dat kán niet. Dat is onmogelijk. Mensen kunnen veel, maar de natuurelementen de les lezen? De wind en de storm naar je hand zetten? Dat is onmogelijk. Tenzij... tenzij je God zelf bent.

Alle ideeën van Job en de discipelen worden weggeblazen. Hun ideeën over God, hun verwachtingen van Jezus. En wat zegt God? God komt alleen maar met vragen: ‘Job, kom op! Maak Mij eens bekend: Waar was jij toen Ik de aarde grondvestte? Maak het bekend, als je echt inzicht hebt. Wie heeft haar afmetingen bepaald? Jij weet het immers wel. (...) Of wie heeft haar hoeksteen gelegd, toen de morgensterren samen vrolijk zongen, en al de kinderen van God juichten?’ (Job 38:3-7).

Bij elke vraag krimpt Job verder in elkaar. Bij elke vraag beseft hij nog meer: ‘Wie ben ik, klein mensje...? En hoe groot is God!’

En wat zegt Jezus? Ook Jezus stelt alleen maar vragen: ‘Waarom zijn jullie zo angstig? Hebben jullie dan geen geloof?’ En die twaalf stoere mannen, gewend aan de wind en de zee, die twaalf jonge kerels rondom Jezus, ze sidderden als een riet. Niet voor de storm, maar voor Jezus. ‘En zij vreesden met grote vrees en zeiden tegen elkaar: Wie is Deze toch, dat zelfs de wind en de zee Hem gehoorzaam zijn?’ (Markus 4:41).

De storm is een loutering. Na de stormen in de herfst blijven de bomen achter met kale takken. Maar dat moet ook. Alleen zo kan een boom overleven in de winter. En alleen zo is er in het voorjaar ruimte voor nieuwe bloei, voor nieuw groen, fris en vrolijk lentegroen.

De storm heeft in het leven van Job zijn ideeën over God weggeblazen. Er kwam ruimte voor iets nieuws. Hij brengt

dat zelf op een heel mooie manier onder woorden: ‘Alleen door het horen met het oor had ik U gehoord, maar nu heeft mijn oog U gezien’ (Job 42:5). Of, nog mooier vertaald in de NBG-vertaling van 1951: ‘Slechts van horen zeggen had ik van U vernomen, maar nu heeft mijn oog U aanschouwd.’ Die eerdere bladeren, die eerdere geloofsbladeren van Job, die waren niet verkeerd. God veroordeelt ze niet. Maar ze moesten wel plaatsmaken voor iets nieuws. Job mocht nog méér van God ontdekken, zoals in het voorjaar een boom nog weer meer bladeren voortbrengt. De boom is dezelfde boom, de bladeren zijn van dezelfde soort, maar het zijn er meer, de boom groeit.

Zo is het ook bij de discipelen. Ze waren al onder de indruk van Jezus. Ze hielden al van Hem. Maar na die storm kwam er ruimte voor nog veel meer verwondering, nog veel meer ontzag, nog veel grotere eerbied.

De stormen van de herfst zijn nodig om plaats te maken voor het nieuwe groen van het voorjaar. Dan komt er nog meer loof. Dat is een mooi woord: loof. Hoe meer je kwijtraakt van je eigen ideeën, en hoe meer je ontdekt wie God werkelijk is, des te meer lóóf je God. En je looft Hem des te meer naarmate je Hem meer gélooft.

Het kinderlijke geloof dat je misschien vroeger had, dat mag je houden. Het DNA van die eerste bladeren is hetzelfde als van die volgende bladeren. En toch, toch kan het daar niet bij blijven. Het is maar goed dat de stormen over je leven gaan. Want dat kinderlijke geloof moet zich ook gaan ontwikkelen. Zoals jijzelf je ontwikkelt. Jezus zegt: ‘Blijf dat vertrouwen vasthouden, het vertrouwen van een kind.’ Maar tegelijkertijd geeft Jezus het beeld van groei en bloei: ‘Wie in Mij blijft, die draagt veel vrucht.’ En Petrus schrijft aan het einde van zijn tweede brief: ‘Groeï in de genade en kennis van onze Heer en Redder Jezus Christus’ (2 Petrus 3:18). Hetzelfde DNA, maar steeds rijker, steeds vollediger.

De storm bracht Job tot vertwijfeling. De storm bracht de discipelen tot wanhoop. Maar achteraf hebben ze het ontdekt: 'Door die storm kwam ik dichterbij God. Ik dacht dat mijn geloof me door de vingers glipte. Ik verloor wat ik had. Maar God gaf me er iets beters voor terug.' In het beeld van een boom: de wortels van Job, en de wortels van de discipelen gingen dieper de grond in. Zo stonden ze een stuk sterker voor de volgende storm.

Als jij soms dat gevoel hebt dat je geloof je ontglipt, dat je twijfelt aan al die dingen waar je altijd klakkeloos van uitging, als je het gevoel hebt dat er een storm gaat over je geloofsleven, wees dan niet bang. Schrik er niet van, maar zoek wel je hulp op de goede plaatsen. Job liep niet weg bij God. Hij bleef tot God roepen, al was het soms vol onbegrip, wanhoop en boosheid. De discipelen, ze kwamen wel bij Jezus uit. Zeker, ze waren geïrriteerd, ze begrepen er niets van, maar ze gingen wel naar hun Meester toe.

Wees niet bang voor de storm, maar vertrouw op God

Wees niet bang voor de storm. Je mag vertrouwen, ten volle vertrouwen, op de God die na de winter weer de lente in het land brengt. God slaat je misschien wel heel bewust een aantal zekerheden uit handen, als bladeren die afvallen, om je er iets beters voor terug te geven, een verdiept geloofsleven, een rijpere wijsheid, meer zicht op zijn genade en liefde.

Wees niet bang voor de storm, maar vertrouw op God. Er is een mooi verhaal over een boer die dringend een knecht nodig had. Hij kon het werk zelf absoluut niet meer aan. Dus hij had een advertentie gezet, maar er kwam maar één sollicitant. De boer twijfelde en hij vroeg: 'Heb je ook een aanbevelingsbrief van je vorige baas?' 'Ja,' zei de jongen, en hij haalde een brief tevoorschijn. In die brief stond maar één regel: 'Hij slaapt als het stormt.'

De boer vond het maar zozo. Maar goed, hij had niemand anders, dus hij moest die jongen maar aannemen.

Een paar maanden later, midden in de nacht, werd de boer wakker. Hij hoorde de wind gieren en huilen om de boerderij. Alle dakspanten kraakten. Hij ging zijn bed uit, naar de kamer van zijn knecht, en ja, inderdaad: die lag te slapen als een os. Wat de boer ook riep, en hoe hij hem ook aanstootte, de knecht was niet wakker te krijgen.

De boer rende naar de schuur. Maar daar, in de schuur, lag het vee heerlijk rustig te slapen. Het had ruim voldoende stro. En de deuren en ramen waren allemaal extra gestut met balken. De boer rende naar de graansilo. Wat zag hij? De graansilo was met stevige touwen extra vastgezet. Toen rende de boer naar de hooiberg. Over het hooi was dik plastic gespannen, alles zag er prima uit.

Opeens begreep de boer de zin uit die aanbevelingsbrief: 'Hij slaapt als het stormt.' Die jongen wist precies wat belangrijk is, waar het op aankomt. Hij had geleerd van vorige stormen en hij zorgde dat de wezenlijke dingen in orde waren. En als het dan ging stormen, was hij niet bang. Hij kon rustig slapen, want hij wist: alles is in orde.

Door dat verhaal ging ik meer begrijpen van dat kleine detail in Markus 4: dat ook Jezus slaapt in de storm. Want als je weet waar het op aankomt, als je weet wie de belangrijkste is in je leven, als je je ten volle bewust bent van Gods macht en majesteit, waarom zou je dan nog bang zijn, of vol onrust? Dan kun je slapen in de storm. Je hebt geleerd om los te laten, zoals een boom zijn bladeren laat gaan. Het geeft niet, er komen nieuwe voor terug. Als je wortels maar stevig in de grond staan. Als je maar dicht bij God leeft.

We gaan in ons leven allemaal door heftige perioden, tijden van crisis. In zo'n turbulente tijd wordt er gerukt en getrokken aan al je zekerheden. Ongetwijfeld verlies je heel wat van het oude, vertrouwde, misschien ook wel in je geloofsleven. Maar wees niet bang: als God ons leven loutert, maakt Hij plaats voor iets nieuws. Als we maar geworteld blijven in Hem. Zo mogen

we de weg door het leven gaan: biddend om diepere wortels, zodat onze takken kunnen groeien naar de hemel. Met in het voorjaar: nieuw loof, een groene loof-boom voor God.

De herfst in je geloofsleven hoeft geen angstaanjagende tijd te zijn, ook al lijkt het of je geloof van alle kanten bedreigd wordt. In de herfst is er ook veel te genieten. Voor je het weet, loop je vol verwondering door de najaarslaan en ga je uitkijken naar het Rijk van God dat ooit helemaal zal doorbreken. ‘Waar gouden de portalen zijn, hoe zullen daar de zalen zijn!’

Vragen

1. De herfst is een melancholieke tijd: je moet afscheid nemen van het oude, vertrouwde. Zijn er in jouw geloofsleven denkbeelden waarvan je afscheid genomen hebt? Zo ja, kun je eens wat noemen? En welk gevoel heb je daarbij: maakt het je verdrietig, lucht het je op, of doet het nog iets anders met je?
2. Wat roept het gedicht ‘Najaarslaan’ bij je op?
3. Wat vind je van de geïrriteerde vraag van de discipelen aan Jezus (Markus 4:38)? Hoe zou je zelf gereageerd hebben, denk je?
4. Heb je weleens geloofstwijfel? Zo ja, waardoor wordt die twijfel veroorzaakt?
5. Zowel Job als de discipelen krijgen te maken met geloofstwijfel. De HERE geeft Job antwoord door vragen te stellen. Jezus doet hetzelfde bij zijn discipelen: ook Hij stelt vragen. Wordt daardoor de geloofstwijfel veroordeeld? Of niet? Is geloofstwijfel zonde?
6. Ben je er bang voor ooit je geloof te verliezen? Waarom wel of niet? Helpt het je om de ervaringen van Job en van de discipelen op je te laten inwerken?

7. Wat zou Job bedoelen met zijn uitspraak: ‘Slechts van horen zeggen had ik van U vernomen, maar nu heeft mijn oog U aanschouwd’ (Job 42:5, NBG-51)? Heb je zelf weleens deze ervaring opgedaan met God?
8. Wat is er in jouw leven nodig om te kunnen ‘slapen in de storm’?

Herfst en winter, lente en zomer: ieder hebben ze hun eigen sfeer. Na de stormachtige herfst en de koude winter komt altijd weer de vrolijke lente en de rustige, vreugdevolle zomer.

Veel hiervan is herkenbaar in het geloofsleven: de herfstige verlieservaring, maar ook de opbloeiende voorjaarsvreugde. Ook in het kerkelijk leven zijn er tijden van terugloop en overleven, maar ook van nieuwe bloei. Dit boek belicht de seizoenen in het geloofsleven en in de kerk. Het is een invalshoek die veel creativiteit losmaakt en nieuwe inzichten biedt. Een boek dat je kan verrassen, persoonlijk of als groep. Dankzij de toegevoegde gespreksvragen is dit boek ook geschikt voor gesprekskringen.

René van Loon is predikant binnen de Protestantse Kerk en werkzaam in Rotterdam. Hij is zijn leven lang al bezig met missionaire vragen en activiteiten. Eerder schreef hij verschillende boeken, waaronder *Lente in de kerk*.

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

ISBN 978 90 435 3754 4

9 789043 537544
NUR 707